

Informasjon i samsvar med kravene i kapitalkravsforskriftens del IX (Pilar 3)

31. desember 2019 Melhus Sparebank

INNHALDSFORTEGNELSE

INFORMASJON I SAMSVAR MED KRAVENE I KAPITALKRAVSFORSKRIFTENS DEL IX (PILAR 3)

1.	Innledning og formål med dokumentet	2
2.	Konsolidering	2
3.	Kapitalkrav	3
3.1	Ansvarlig kapital og kapitalkrav	3
3.2	Bufferkrav	4
3.3	Uvektet kjernekapitalandel	5
4.	Kredittrisiko og motpartsrisiko	5
4.1	Definisjon misligholdte engasjement:	5
4.2	Metode for beregning av tapsavsetninger	5
4.3	Engasjementer fordelt på engasjementstyper, typer av motparter og geografiske områder	6
4.4	Engasjementer fordelt på engasjementstyper og gjestående løpetid	6
4.5	Mislighold, nedskrivninger og avsetninger på garantier	7
4.6	Endringer i tapsavsetninger	7
4.7	Bruk av offisiell rating for kapitaldekningsformål	7
4.8	Engasjementsbeløp og bruk av sikkerheter m.v. ved fastsettelse av kapitalkrav	7
4.9	Sikkerhetsstilte eiendeler	8
4.10	Motpartsrisiko knyttet til derivater	9
5.	Egenkapitalposisjoner	9
6.	Renterisiko	9
7.	Styring og kontroll av risiko	10
7.2	Risikoanalyse og beregning av kapitalbehov	15
7.3	Gjennomgang av bankens viktigste risikoer	16
7.5	Mål på kapitaldekning	20

1. INNLEDNING OG FORMÅL MED DOKUMENTET

Formålet med dette dokumentet er å oppfylle kravene til offentliggjøring av finansiell informasjon etter kapitalkravsforskriftens del IX (pilar 3). Alle tall i dokumentet er per 31. desember 2019 med mindre annet fremgår.

I tillegg til dette dokumentet finnes mye av finansiell informasjon som oppfyller kravet til Pilar 3 i årsrapporten.

Banken benytter standardmetoden ved beregning av kapitalkrav for kredittrisiko. Dette innebærer at det brukes standardiserte myndighetsbestemte risikovekter ved beregning av kapitalkravet. For beregning av kapitalkrav for operasjonell risiko benyttes basismetoden som innebærer at kapitalkravet beregnes i forhold til inntekt siste tre år. Banken har ikke handelsportefølje og beregner derfor ikke kapitalkrav for markedsrisiko.

2. KONSOLIDERING

Melhusbanken har ikke datterselskaper og er ikke en del av et konsern. Tabellene gir en oversikt over tilknyttede selskaper og selskaper hvor investeringen er fratrasket i ansvarlig kapital:

Selskaper som er delvis konsolidert – egenkapitalmetoden (tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet)

Navn	Antall aksjer	Bokført verdi	Eierandel	Andel av stemmerett	Forretnings-kontor	Type virksomhet
Melhus Regnskap AS	153	5.253	34 %	34 %	Melhus	Regnskapskontor
Heimdal Eiendomsmegling AS	87.045	35.833	41,45 %	41,45 %	Trondheim	Eiendomsmegler

Selskaper hvor investeringen er fratrasket i ansvarlig kapital

Navn	Antall aksjer	Bokført verdi	Eierandel	Andel av stemmerett	Forretnings-kontor	Type virksomhet
Eika Gruppen AS	554.777	81.829	2,29 %	2,29 %	Oslo	Finanskonsern
Eika Boligkreditt AS	26.384.612	109.788	2,15 %	2,15 %	Oslo	Kredittforetak
Eika VBB AS	2.115	8.370	1,94 %	1,94 %	Oslo	Finansforetak
Kvinesdal Sparebank	14.776	1.034	2,32 %	2,32 %	Kvinesdal	Sparebank

3. KAPITALKRAV

3.1 Ansvarlig kapital og kapitalkrav

	2019
Innskutt kapital	300.712
Opptjent kapital, ekskl. foreslått utbytte	638.055
Fradrag immaterielle eiendeler	0
Fradrag "prudent valuation"	-765
Fradrag for ansvarlig kapital andre finansinstitusjoner, ikke vesentlig eierandel < 10%	-104.897
Ren kjernekapital	833.105
Fondsobligasjoner	134.324
Kjernekapital	967.429
Ansvarlig kapital	109.929
Ansvarlig kapital	1.077.358

Tabellen nedenfor viser beregningsgrunnlag for kredittrisiko fordelt på de enkelte engasjementskategoriene slik disse er definert i kapitalkravsforskriften. I tillegg vises kapitalkrav for motpartsrisiko og operasjonell risiko og samlet beregningsgrunnlag

Eksponeringskategori/beregningsgrunnlag

<i>Lokale og regionale myndigheter</i>	8.680
<i>Institusjoner</i>	37.095
<i>Foretak</i>	380.694
<i>Massemarkedsengasjementer</i>	523.609
<i>Engasjementer med pantesikkerhet i eiendom</i>	2.804.264
<i>Forfalte engasjementer</i>	118.267
<i>Obligasjoner med fortrinnsrett</i>	14.059
<i>Andeler i verdipapirfond</i>	83.616
<i>Egenkapitalposisjoner</i>	194.923
<i>Øvrige engasjementer</i>	26.843
Beregningsgrunnlag kredittrisiko	4.192.050
Beregningsgrunnlag operasjonell risiko	353.936
Beregningsgrunnlag CVA-risiko	126
Samlet beregningsgrunnlag	4.546.112

Banken har vært underlagt et Pilar 2-krav på 3,3 % siden 21.11.2016. Finanstilsynet har i starten av 2020 fastsatt et nytt konsolidert Pilar 2-krav på 2,3%. Banken har et konsolidert kapitalmål på 16,4 % for ren kjernekapitaldekning.

Konsolidering av samarbeidende grupper

Banken rapportere konsolidert kapitaldekning som hensyntar eierandel i samarbeidsgrupper.

Banken har en eierandel på 2,29 % i Eika Gruppen AS og på 2,15 % i Eika Boligkreditt AS.

Ren kjernekapital	935.351
Kjernekapital	1.084.034
Ansvarlig kapital	1.215.967
Beregningsgrunnlag	5.313.518
Kapitaldekning i %	22,9 %
Kjernekapitaldekning	20,4 %
Ren kjernekapitaldekning i %	17,6 %
Uvektet kjernekapitalandel i %	9,3 %

3.2 Bufferkrav

Banken har per 31.12.2019 et kombinert kapitalbufferkrav på kr 399 millioner:

Bufferkrav	
Bevaringsbuffer (2,50 %)	113.653
Motsyklisk buffer (2,50 %)	113.653
Systemrisikobuffer (3,00 %)	136.383
Sum bufferkrav til ren kjernekapital	363.689
Minimumskrav til ren kjernekapital (4,50 %)	239.108
Fastsatt pilar 2 krav (3,3%) - beregnet konsolidert 2,93%	155.686
Tilgjengelig ren kjernekapital utover minimumskrav og bufferkrav	176.868

Banken har 176 millioner kroner i ren kjernekapital tilgjengelig.

3.3 Uvektet kjernekapitalandel

Uvektet kjernekapitalandel regnes ut fra beregnet kjernekapital, delt på engasjementsbeløp for balanseførte og ikke balanseførte poster og engasjementsbeløp for derivater og gjenkjøpsavtaler som ikke er balanseført. Ikke balanseførte poster blir justert for konverteringsfaktorer (ihht i CRR artikkel 429, nr 10). Uvektet kjernekapitalandel utgjør for banken 10,5%, mens konsolidert utgjør 9,3% pr. 31.12.19.

4. KREDITTRISIKO OG MOTPARTSRISIKO

4.1 Definisjon misligholdte engasjement:

Et engasjement anses som misligholdt når kunden ikke har betalt forfalt termin innen 90 dager etter forfall, eller når overtrekk på rammekreditt ikke er innekket innen 90 dager etter at rammekreditten ble overtrukket.

Tap anses som konstatert ved stadfestet akkord eller avsluttet konkurs, ved at utleggsforretning ikke har ført frem, ved rettskraftig dom, eller for øvrig ved at Banken har gitt avkall på hele eller deler av engasjementet, eller at engasjementet vurderes som tapt. Dette selv om banken har juridisk krav på kunden.

4.2 Metode for beregning av tapsavsetninger

Under IFRS 9 skal tapsavsetningene innregnes basert på forventet kredittap. Ved førstegangs balanseføring skal det avsettes for tap tilsvarende 12-måneders forventet tap. 12-måneders forventet tap er det tapet som er forventet å inntreffe over levetiden til instrumentet, men som kan knyttes til begivenheter som inntreffer de første 12 månedene.

Dersom kredittrisikoen for en eiendel eller gruppe av eiendeler er ansett å ha økt vesentlig siden første gangs innregning, skal det gjøres en tapsavsetning tilsvarende hele den forventede levetiden til eiendelen. Dersom det oppstår et kredittap skal renteinntekter innregnes basert på bokført beløp etter justering for tapsavsetning.

Banken benytter modell utviklet av Eika og SDC for å beregne tapsavsetning. Eika har utviklet egne modeller for beregning av sannsynlighet for mislighold (PD) og tap gitt mislighold (LGD). SDC har videre utviklet løsning for eksponering ved mislighold (EAD), beregning av tap og modell for vurdering om et engasjement har hatt vesentlig økning i risiko siden første gangs innregning, som banken har valgt å benytte. Forventet kredittap (ECL) beregnes som $EAD \times PD \times LGD$, neddiskontert med opprinnelig effektiv rente.

Nærmere beskrivelse av modellen gjøres i årsregnskapet note 2.7 og 3.

4.3 Engasjementer fordelt på engasjementstyper, typer av motparter og geografiske områder

Matrisen viser samlet engasjementsbeløp etter individuelle nedskrivninger fordelt på engasjementstyper, typer av motparter og geografiske områder.

Engasjementer¹ fordelt på engasjementstyper, geografiske områder og typer av motparter (beløp i tusen kroner)

Type motpart	Utlån og fordringer	Ubenyttede rammer	Garantier	Sum
Offentlig forvaltning				
Lønnstakere o.l.	5.724.337	290.375	3.924	6.018.636
Utlandet	28.968	-	-	28.968
<i>Næringssektor fordelt:</i>				
Jordbruk, skogbruk, fiske	158.445	15.507	75	174.027
Industriproduksjon	16.716	2.216	1.049	19.981
Bygg og anlegg	679.316	128.934	33.699	841.949
Varehandel, hotell/restaurant	82.013	12.613	11.264	105.890
Transport, lagring	34.294	2.768	7.277	44.339
Finans, eiendom, forretningsmessige tjenester	1.099.671	81.224	14.860	1.195.755
Sosial og privat tjenesteyting	44.425	12.820	2.627	59.872
Sentralbank	58			58
Kredittinstitusjoner	87.780		19.142	106.922
Sum	7.956.023	546.457	93.917	8.596.397
"Tronheimsregionen"	7.473.987	486.073	91.761	8.051.821
"Øvrige deler av hjemfylke"	211.953	28.457	269	240.679
Resten av Norge	241.115	31.635	1.887	274.637
Utlandet	28.968	292		29.260
Gjennomsnitt²	7.818.454	510.501	104.509	8.433.463

¹ Etter individuelle nedskrivninger

² Gjennomsnitt av inngående og utgående balanse siste år

4.4 Engasjementer fordelt på engasjementstyper og gjestående løpetid

Matrisen viser beløp for ulike engasjementstyper fordelt på løpetid.

Engasjementer¹ fordelt på engasjementstyper og gjestående løpetid (beløp i tusen kroner)

Engasjementstyper	0–3 måneder	3–12 måneder	1–5 år	Over 5 år	Uten løpetid	Sum
Utlån og fordringer	246.865	359.833	607.435	5.959.885	782.005	7.956.023
Ubenyttede rammer	72.318	139.056	61.933	36.237	236.913	546.457
Garantier	46.592	10.927	31.045	5.161	192	93.917
Sum	365.775	509.816	700.413	6.001.283	1.019.110	8.596.397

¹ Etter individuelle nedskrivninger

4.5 Mislighold, nedskrivninger og avsetninger på garantier

Matrisen viser misligholdte utlån og individuelle nedskrivninger på utlån fordelt på typer av motparter.

Mislighold og nedskrivninger (beløp i tusen kroner)

Type motpart	Misligholdte engasjementer	Engasjementer med nedskrivninger	Samlede nedskrivninger ¹	Resultatførte nedskrivninger ¹ siste år	Garantier med avsetning ²	Avsetninger på garantier
Offentlig forvaltning						
Lønnstakere o.l.	24.341	12.115	783	93		
Utlandet						
<i>Næringssektor fordelt:</i>						
Jordbruk, skogbruk, fiske						
Industriproduksjon	-			84		
Bygg og anlegg	6.215	12.099	4.645			
Varehandel, hotell/restaurant		503	500			
Transport, lagring						
Finans, eiendom, forretningsmessige tjenester	14.510	1.985	4.838	-		
Sosial og privat tjenesteyting	105					
Sum	45.171	26.702	10.766	177	-	-

¹ Kun individuelle nedskrivninger

² Samlet garantibeløp der det er foretatt avsetning.

4.6 Endringer i tapsavsetninger

Note 11 i årsregnskapet viser endring i tapsavsetninger og bevegelser av engasjement mellom de ulike stegene ihht. IFRS 9.

4.7 Bruk av offisiell rating for kapitaldekningsformål

Banken har pr. rapporteringstidspunktet ingen engasjementer hvor ratingen påvirker kapitaldekningen.

4.8 Engasjementsbeløp og bruk av sikkerheter m.v. ved fastsettelse av kapitalkrav

Matrisen viser samlet engasjementsbeløp før og etter at det er tatt hensyn til sikkerheter samt engasjementsbeløp som er fratrasket den ansvarlige kapitalen.

Engasjementsbeløp og bruk av sikkerheter m.v ved fastsettelsen av kapitalkrav (beløp i tusen kroner)

¹ Her tas kun hensyn til garantier og pant som har betydning for beregning av kapitalkrav. Andel regnet av engasjementsbeløp før sikkerheter. Dvs at f.eks pant i eiendom som er 100%-vektet ikke hensyntas i tabellen.

Engasjementsbeløp og bruk av sikkerheter m.v ved fastsettelsen av kapitalkrav (beløp i tusen kroner)

Engasjementskategorier	Engasjementsbeløp før sikkerheter	Engasjementsbeløp etter sikkerheter	Fratrukket den ansvarlige kapitalen	Benyttede ratingbyråer	Andel sikret med pant ¹	Andel sikret med garantier ¹
Stater og sentralbanker	103.525	103.525				
Lokale og regionale myndigheter (herunder kommuner)	43.567	43.567				
Offentlige foretak						
Multilaterale utviklingsbanker						
Internasjonale organisasjoner						
Institusjoner	169.682	169.682				
Foretak	508.590	441.792				15 %
Massemarkedsengasjementer	951.908	951.908				
Engasjementer med pantesikkerhet i eiendom	6.931.316	819.430			85 %	
Forfalte engasjementer	135.558	135.558			100 %	
Høyrisiko-engasjementer						
Obligasjoner med fortrinnsrett	140.586	140.586				
Fordring på institusjoner og foretak med kortsiktig rating						
Andeler i verdipapirfond	390.181	390.181				
Egenkapitalposisjoner	234.975	234.975	93.800			
Øvrige engasjementer	35.610	35.610				
Sum	9.645.498	3.466.814	93.800	-		

¹ Her tas kun hensyn til garantier og pant som har betydning for beregning av kapitalkrav. Andel regnet av engasjementsbeløp før sikkerheter.

Dvs at f.eks pant i eiendom som er 100%-vektet ikke hensyntas i tabellen.

Banken benytter sikkerheter for å redusere risiko avhengig av marked og type transaksjon. Sikkerheter kan for eksempel være i form av fysisk sikkerhet, garantier eller avtaler om motregning. Fysisk sikkerhet skal som hovedregel være forsikret og kan for eksempel være næringseiendom, boliger, varelager, driftstilbehør og/eller fordringer. I en del tilfeller benyttes også realkausjoner og simple kausjoner. Ved vurdering av sikkerhetens verdi legges realisasjonsverdien i en fortsatt drift situasjon til grunn hos kundene. Vi har gjennom året ikke tiltrådt pantesikkerheter. I tillegg kommer realkausjoner som også er sikkerhet i eiendom.

Over 90% av balanseførte engasjement er direkte sikret med pant i eiendom. Note 3 i årsregnskapet viser sikkerhetsdekning i porteføljen fordelt på PM og BM. Gjennomsnittlig LTV for engasjement mot bolig- og fritidseiendommer er på 54%, mens gjennomsnittlig LTV for næring er 64%.

Verdivurdering av boligeiendommer oppdateres ved vesentlige endringer i markedet, og minst hvert tredje år.

Det tas hensyn til konsentrasjonsrisiko i bankens ICAAP, likevel slik at konsentrasjonsrisiko som følge av konsentrasjon av typer av sikkerheter ikke eksplisitt tilordnes kapitalbehov.

4.9 Sikkerhetsstilte eiendeler

Tabellen viser bankens finansielle eiendeler som kan stilles som sikkerhet for lån i sentralbanken. Pr. 31.12.2019 er det ikke tatt opp lån i sentralbanken, men tabellen viser også allerede stilte sikkerheter som gir mulighet for dagslån eller F-lån fra sentralbanken.

Pantsatte og ikke-pantsatte eiendeler

Eiendeler	Balanseført verdi av ikke-sikkerhetsstilte eiendeler		Balanseført verdi av sikkerhetsstilte eiendeler	
	herav: utstedt av andre i konsernet	herav: godkjent som pant i sentralbanken	herav: utstedt av andre i konsernet	herav: godkjent som pant i sentralbanken
Rentebærende verdipapirer	357.775	286.630	237.126	227.300
herav: Covered bonds (inkl. OMF)	140.589	140.589	156.186	149.846
herav: sikrede verdipapirer (ABS)				
herav: utstedt av offentlig forvaltning	146.710	146.710	80.940	77.454
herav: utstedt av finansielle foretak	70.476			
herav: utstedt av ikke-finansielle foretak				
Sum	357.775	286.630	237.126	227.300

4.10 Motpartsrisiko knyttet til derivater

Samlet engasjementsbeløp hvor det beregnes kapitalkrav for motpartsrisiko utgjorde 48,5 millioner kroner (engasjementsbeløp før sikkerhetsstillelse og konverteringsfaktor).

Banken har pr. i dag kun gjort derivatavtaler mot en motpart. Derivater føres til virkelig verdi. Virkelig verdi av avtalene vises i note 22a i årsregnskapet.

5. EGENKAPITALPOSISJONER

Egenkapitalinstrumenter faller i målekategorien virkelig verdi over resultat. For egenkapitalinstrumenter som ikke holdes for handelsformål, er det anledning til å velge å føre disse til virkelig verdi over utvidet resultat. Egenkapitalinstrumenter som er strategiske investeringer, blir derfor klassifisert til virkelig verdi over utvidet resultat uten resirkulering. Disse egenkapitalinstrumentene er ikke derivater eller holdt for handelsformål.

Årsregnskapets noter 16 til 18 viser egenkapitalposisjoner, samt type verdipapir, bokført verdi og virkelig verdi.

6. RENTERISIKO

Renterisiko oppstår fordi rentebindingstiden for bankens eiendeler og gjeld ikke er sammenfallende. Banken søker å ha en kontrollert renterisiko og risikoen har gjennom hele året ligget innenfor de rammer styret har vedtatt. Det aller meste av bankens utlån løper med flytende rente som følger markedets renteutvikling. Tilsvarende har banken innskudd med flytende rente og innlån fra markedet med flytende rente. I den grad banken har utlån med fast rente søker man å balansere innlånssiden ved bruk av derivatavtaler, slik at størrelse og renteavtaler på lån og innlån med ulike løpetider er i rimelig balanse. Vår obligasjonsportefølje og andre innlån er til flytende rente, jfr. note 24.

En økning i renter vil medføre at både inntektssiden og kostnadssiden går opp. Dersom rentenivået (gjennomsnittlig rente for de ulike rentebærende elementene) hadde vært 1% høyere ville dette medført et økt resultat i størrelsesorden 6,6 mill. kr. etter skatt. Dette er under forutsetning av at både rente på utlån og innlån kan økes like mye samtidig. Det er dog ulike varslingsfrister på utlån og innskudd ved renteendringer, som banken taper på ved renteoppgang.

7. STYRING OG KONTROLL AV RISIKO

*Kravene til opplysninger om styring og kontroll av risiko ligger i forskriftens § 45-7.
Banken skal si noe om*

- a) sin prosess for å vurdere samlet kapitalbehov (ICAAP)*
- b) sine retningslinjer og rutiner for styring og kontroll av risiko særskilt for hver risikotype, minimum for de risikoer som er omtalt i forskriften*

Opplysningene skal for hver risikotype inkludere

- *strategi og prosesser for å styre og kontrollere risikoen*
- *organisering av risikostyringsfunksjonen*
- *omfanget av og egenskapene til risikorapportering – og målesystem*
- *retningslinjer og rutiner for overvåking og bruk av sikkerhetsstillelse*

Her kan banken bruke årsrapporten og sitt ICAAP- dokument (egen mal fra Eika VIS) som grunnlag for å beskrive dette.

Det bør vurderes å utdype forhold rundt bankens ICAAP-prosess, herunder om styrets involvering, interne deltagere og eventuelt bruk av eksterne for bistand og/eller kvalitetssikring. Bankens beskriver også håndteringen av de enkelte risikoene.

Dersom banken har datterselskaper som påfører banken en ikke-ubetydelig risiko bør banken kommentere hvordan dette er reflektert i bankens ICAAP, for eksempel ved at det er tatt hensyn til ved vurdering av strategisk risiko og/eller omdømmerisiko.

Styret har i policy for virksomhets- og risikostyring bl.a. gitt overordnede prinsipper for internkontroll. Policyen beskriver også organiseringen av viktige funksjoner, samt satt krav til helhetlig risikostyring. Her beskrives også styrets overordnede risikotoleranse, mens de konkrete rammene for kreditt-, likviditets-, markeds-, – og operasjonell risiko fastsettes i egne policydokumenter og retningslinjer.

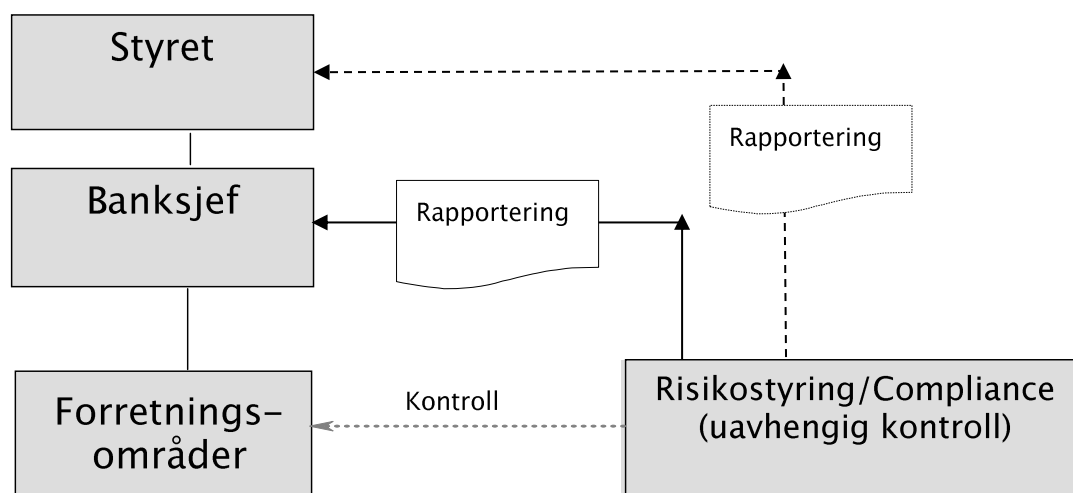
Risikostyrings – og compliancefunksjonen

Banken har etablert en uavhengig risikostyringsfunksjon og compliancefunksjon. Risk Manager skal sikre at alle vesentlige risikoer i institusjonen er identifisert, vurdert, styrt, målt, og rapportert av de relevante organisatoriske enhetene. I tillegg kan Risk Manager fungere som en støtte for de ulike forretningsområdene innenfor risikovurdering og kontroll. Funksjonen skal bidra til at banken videreutvikler og implementerer et

helhetlig rammeverk for risikostyring og internkontroll, som samsvarer med eksterne og interne krav. Risikostyringsfunksjonen skal særlig være en aktiv støtte i styrets arbeid med risiko, utvikling av risikostrategi, oppnåelse av mål innenfor fastsatt risikotoleranse mv., og skal involveres i beslutninger av betydning for bankens risikoeksponering og risikoprofil.

Bankens compliancefunksjon skal være forebyggende, rådgivende og kontrollerende rolle. Compliancefunksjonen skal bidra til at banken identifiserer, overvåker, tester og rapporterer om compliancerisiko. Funksjonens arbeid skal ha en risikobasert tilnærming med hensyn til hvor ressurser settes inn.

Fra og med 2019 har banken i tillegg styrket kontrollfunksjonen ved å ha etablert internrevisjonsavtale med KPMG. Hovedfokusområder for internrevisjon har i 2019 vært AHV og kreditt bedriftsmarked, mens det i 2020 også vil være fokus på IKT. I tillegg har banken i 2019 etablert en egen kredittsjefstilling som skal ha fokus på kvalitet i kredittarbeidet og etterlevelser av policy og rutiner, samt verdisikring.

Risikostyringsfunksjonen og compliancefunksjonen rapporterer til banksjef, og kan rapportere direkte til styret i tilfeller der styret ikke får nødvendig informasjon om vesentlige risikoer via den alminnelige rapporteringen. Funksjonen skal løpende vurdere, basert på faglig skjønn, om slik direkte rapportering til styret er nødvendig. Risikostyringsfunksjonen og compliancefunksjonen har møterett i styremøter og i møtene i ledergruppen.

Det utarbeides kvartalsvis rapporter til banksjef som omfatter alle forretningsområder. Rapportene skal inneholde status, utvikling og vurderinger på områdene risikostyring og compliance, og skal behandles av styret. Compliancefunksjonen skal i tillegg avgi årlig rapport som oppsummerer viktige complianceforhold i året som har gått, med hovedprioriteringer for året som kommer. I rapporten skal også compliancefunksjonen vurdere kompetansebehov og ressursbehov knyttet til funksjonens planlagte aktiviteter.

Årlig internkontrollgjennomgang/risikovurdering

Det utarbeides årlig en risikoanalyse av bankens virksomhetsområder fordelt på de vesentligste arbeidsprosesser, med analyse av risikoområder, vurdering av etablerte tiltak som skal redusere risikoen for at banken ikke når sine mål og beskrivelse av områder hvor det er behov for nye tiltak. For områder med vesentlig gjenværende risiko lages det en plan for etablering av nye risikoreduserende tiltak der dette er mulig. Tiltakene legges inn i bankens handlingsplan og presenteres for styret. I internkontrollgjennomgangen gjøres det også en vurdering av utformingen av bankens risikoreduserende tiltak og om tiltakene etterleves. Oppsummeringen av dette for hvert virksomhetsområde skal også legges frem for styret. Nedenfor viser tabell over overordnet risikomatrise, med mål for virksomhetsområdene og benyttede måltall.

Virksomhetsområde/prosess	MÅL for virksomhetsområde/prosess	Strategiske måltall /budsjett
0. BANK		
1. Strategi- og målprosess RAGNAR	Strategi- og målprosess som bidrar til å utvikle bankens markedsposisjon med god lønnsomhet og god soliditet.	Vekst Lønnsomhet / Kostnadsnivå Soliditet Kultur / Kompetanse
2. Kundeprosesser, breddesalg og andre inntekter TURID,KJELLAUG,RAGNALD,JOHAN,ANNE.	Kundeprosess som bidrar til god kundetilfredshet og tilfredsstillende markedsandel. Øke andel andre inntekter som ikke er rentebærende og kapitalkrevende til Eika snitt nivå.	Breddesalg Andre inntekter KTI Aktivitetsmål
3. Utlån RAGNALD	Utlånsvirksomhet som bidrar til god porteføljesammensetning, lønnsomhet og kapitaldekning i tråd med vedtatte budsjetter og strategier.	BM-andel/PM andel Overføringsgrad EBK Store utlånskunder; % og antall RKLporteføljesammensetning Mislighold
4. Innskudd og betalingsformidling JOHAN , KJELLAUG	Innskudds- og betalingsvirksomhet som bidrar til god lønnsomhet for banken, tilfredse kunder og en god finansieringsstruktur	Innskuddsdekn. med/uten EBK Store innskudd Innskuddssammensetning Lønnsomhet
5. Funding og likviditet ATLE	Langsiktig likviditetsstyring som sikrer at banken til enhver tid har tilstrekkelig likviditet med god kvalitet, og tilgang til likviditet.	Mål likviditet Mål for LCR Mål for NSFR Likviditetsindikator 1 Risiko
6. Regnskap og økonomistyring, kapitalstyring, IKT og anleggsmidler ATLE	Utarbeidelse og rapportering av regnskap med god kvalitet som skal benyttes som grunnlag for økonomistyringen i banken. Sikre banken god kapitaldekning, og kapital med tilstrekkelig god kvalitet basert på budsjetter/bankens utvikling. Sikre banken stabil drift gjennom god infrastruktur, god beredskap og etablerte handlingsplaner for kritiske hendelser.	Resultatutvikling, budsjett K/I Prognose tap Kapitalmål, Kapitalplan Egenkapitalavkastning
7. Organisasjon og personal TURID	Sikre at banken har et godt arbeidsmiljø, ansatte med tilstrekkelig kompetanse og riktig bemanning.	MTI Kompetanseplan Ressursplan
8. Svindel, hvitvasking, ran, trusler, mv. KJELLAUG	Redusere risikoen til et akseptabelt nivå for at banken blir utsatt for misligheter, psykisk og fysisk vold. God etterlevelse av rutiner rundt AHV slik at omdømmerisiko er lav.	Bevisstgjøring gjennom Eika-skolen, samt jevnlig tema på fagmøter.Øvelser ran / sikkerhet / brann Minimalisering risiko

Internkontrollrapport til styret har en verbal fremstilling av resultater av gjennomgangen og foreslåtte tiltak.

Risikotoleranse

Banken har definert sin risikotoleranse for følgende risikotyper:

Risikotype	Risiko- toleranse	Kommentarer
<u>Kredittrisiko</u> Med kredittrisiko forstås risiko for tap av hovedstol og renter samt risiko for ekstra kostnader knyttet til at bankens låne- og kredittkunder ikke oppfyller sine betalingsforpliktelser iht. avtaler. Dette samtidig med at etablerte sikkerheter ikke dekker utestående krav. Kredittrisiko omfatter også tapsrisikoen knyttet til avgitte garantier for oppfyllelse av kunders forpliktelser.	<i>Lav/Moderat</i>	<i>Banken skal over tid ha en kredittvekst noe over markedsveksten. Andel BM-lån skal ikke overstige 30% i egen balanse. Andel PM lån overført til EBK skal ikke overstige 30% i en normalsituasjon. Geografiske områder for PM-/BM-kunder er avgrenset til vår region (Trondheimsregionen) eller med tilhørighet til vår region.</i>
<u>Likviditetsrisiko</u> Med likviditetsrisiko forstås risikoen for at banken ikke klarer å innfri sine gjeldsforpliktelser. Likviditetsrisiko er også risikoen for at banken ikke kan refinansiere sin gjeld og/eller finansiere sin aktivitet uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger i form av prisfall på likvide eiendeler som må realiseres, eller i form av ekstra dyr finansiering.	<i>Lav</i>	<i>Banken skal ha likviditetsbuffer som definert i egen policy.</i>
<u>Markedsrisiko</u> Med markedsrisiko forstås risiko for tap som følge av svingninger i aksjekurser, kredittspreader, renter og valutakurser. Risiko for tap ved svingninger i aksjekurser og kredittspreader er knyttet til bankens beholdning av finansielle instrumenter, mens risiko for tap ved svingninger i valutakurser og renter både er knyttet til bankens beholdning av finansielle instrumenter og dens øvrige virksomhet.	<i>Lav</i>	<i>Banken skal i hovedsak plassere likviditetsbeholdningen i obligasjonsmarkedet/pengemarkedsfond og som kan innfris innen 3 dager. Defineres detaljert i egen policy.</i>

Operasjonell risiko Med operasjonell risiko menes risiko for tap som følge av utilstrekkelige/sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser. Dette omfatter juridisk risiko, compliance risiko, belønnings/insentivrisiko og omdømmerisiko.	<i>Moderat</i>	<i>Banken skal innrette virksomheten slik at den i størst mulig grad unngår store tap knyttet til operasjonelle hendelse.</i>
Øvrige risikoer Forsikring	<i>Lav</i>	<i>Det skal ikke foreligge risiko utover operasjonell risiko knyttet til forsikring.</i>

7.2 Risikoanalyse og beregning av kapitalbehov

RISIKOANALYSE

Banken skal minst en gang i året ha en systematisk gjennomgang av alle vesentlige risikoer i banken. Gjennomgangen skal resultere i en risikoanalyse som omhandler de mest vesentlige risikoene og som samtidig gir en samlet vurdering av bankens risikosituasjon. Risikoanalysen skal inngå som en del av grunnlaget for ICAAP rapporten, som igjen er et grunnlag for utarbeidelse av strategiske planer for banken.

KAPITALVURDERING

Bankens metode for å beregne kapitalbehov tar utgangspunkt i minstekrav for kapitaldekning ihht. kapitalkravsforskriften for kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko (pilar 1). I tillegg beregner banken internt kapitalbehov som går utover minstekravet basert på kvantitative og kvalitative risikoanalyser (pilar 2 tillegg). Finanstilsynet kan ut fra sin analysemodell sette pilar 2 tillegg som er høyere enn etter bankens egen vurdering.

Kapitalbehovsvurderingen skal være framoverskuende. Dette innebærer at kapitalbehovet skal vurderes i forhold til nåværende og fremtidig risikoprofil. Det er derfor et overordnet prinsipp at banken i tillegg til å beregne behovet ut fra gjeldende eksponering (eventuelt rammer) også må se på behovet i lys av planlagt vekst, eventuelle besluttede strategiske endringer mv.

Bankens pilar 2-vurderinger gjennomgås av finanstilsynet ihht finansforetaksloven §14–6 (SREP-prosess). Som en del av SREP-prosessen fastsetter Finanstilsynet et individuelt pilar 2-krav for banken for risikoer som ikke, eller bare delvis, er dekket av pilar 1. Finanstilsynet er pliktig til å foreta en slik detaljert vurdering av bankens kapitalbehov hvert tredje år. Disse vurderingen blir basert på bankens innsendte kapital- og likviditetsvurderingsdokumentasjon og ut fra Finanstilsynets egne risikovurderinger. Finanstilsynet benytter egen SEBRA-modell til å beregne kredittrisiko for bankens bedriftsengasjementer. På grunnlag av tall for 2018 har Finanstilsynet funnet grunnlag for det samlede konsoliderte kapitalpåslaget for banken skal være 2,3%.

7.3 Gjennomgang av bankens viktigste risikoer

7.3.1 KREDITTRISIKO

Bankens policy for kredittrisiko beskriver krav, rammer, organisering mv. på området kredittrisiko. Risikoen styres i tillegg gjennom etablerte rutiner og retningslinjer. Banken har etablert en fullmaktsstruktur ved innvilgelse av lån og kreditter, og har etablert en kredittkomité bestående av banksjef, ass. Banksjef og kredittsjef for større kredittsaker og alle nye bedriftsengasjement. Risk manager har møterett her.

Lån og kreditter gis bare til personer og selskap som har evne og vilje til å betjene sin gjeld med løpende inntekter / inntjening fra sin virksomhet. Banken benytter systemet PM-rådgiver til å beregne kundens evne til å betjene gjelden (likviditetsoverskudd) med utgangspunkt i inntekter, renter og avdrag, samt normer på utgifter i en husstand, men dog justert for faktiske forhold. Kundens evne til å tåle likviditetssvingninger på kort og lang sikt skal også tillegges vekt.

Alle lån og kreditter etableres som hovedregel med første prioritet i betryggende sikkerhet. Banken har retningslinjer som definerer hvilke verdier av de ulike sikkerhetstyper banken legger til grunn for å vurdere sikkerhetsdekningen av et engasjement.

Ved innvilgelse av boliglån følger banken «Forskrift om krav til nye utlån med pant i bolig», boliglånsforskriften.

Banken har etablert rammer basert på vedtatt risikotoleranse og overordnet strategi for kredittområdet. Endringer i kredittstrategi og vesentlige brudd på rammer kan gi grunnlag for å endre vurdert kapitalbehov i pilar 2. Det er ikke gjennom året avdekket denne type hendelser.

Nedenfor vises bankens faktiske eksponering og rammer per 31.12.2019:

Kredittrisiko		
Segmentandeler	31.12.2019	Ramme
Andel utlån til BM (ekskl. EBK)	✓ 26,9 %	30,0 %
Andel PM- lån overført til EBK	✓ 24,2 %	30,0 %
Bransjer (BM)	31.12.2019	Ramme (Mkr)
Eiendomsdrift (70%)	✓ 997	1.486
Bygg og anlegg (20%)	✓ 665	849
Eksponering "uønsket" bransje	✓ 19	21
Store engasjement - konsolidert	31.12.2019	Ramme (Mkr)
Sum 20 største engasjement (60%)	✓ 1.146	1.244
Største enkeltengasjement (15%)	✓ 133	162
Porteføljekvalitet utlån (PM og BM)	31.12.2019	Ramme
RKL-klasse 8-10 - PM (5%)	✓ 308	384
RKL-klasse 8-10 - BM (25%)	✓ 642	695
Misligholde eng. over 90 dg	✗ 45	40

Banken har ved årsskiftet ett engasjement over 10% av ansvarlig kapital. At banken har et engasjement over 10%, men innenfor 15% er i henhold til policy. Likevel blir dette rapportert i risikorapport som avvik for informasjon til styret. Dette er derfor ikke et brudd som har konsekvenser.

Misligholdte engasjement over 90 dager er pr. årsskiftet er noe høyere enn bankens mål. De misligholdte engasjementene er sikret på en måte som medfører liten tapsrisiko for banken.

7.3.2 LIKVIDITETS- OG FINANSIERINGSRISIKO

Bankens policy for likviditetsrisiko fastsetter krav og rammer for styring av bankens likviditetsrisiko.

Bankens likviditetsrisiko skal være lav. Dette innebærer at banken skal være forsvarlig og langsiktig finansiert. Banken skal også ha en likviditetsbuffer som sikrer tilgang på finansiering i krisesituasjoner.

STYRING AV LIKVIDITETSRISIKO

De daglige likviditetssvingningene følges opp gjennom overvåking av bankens posisjon i NICS og bruk av trekkrettigheten i DNB. Det rapporteres på status eksponering i forhold til fastsatte rammer kvartalsvis til bankens styre.

Banken har en spredt forfallsstruktur på innlånene. Samlet forfall på bankens langsiktige finansiering i ett enkelt kalenderår skal ikke overstige 10% av bankens forvaltningskapital. Innenfor kalenderåret skal finansieringen fordeles slik at maks 5 % av bankens forvaltningskapital forfaller innenfor et kvartal.

Bankens innskuddsmasse styres med rammer for største enkeltinnskudd, 10 største innskudd og 20 største innskudd. Banken har også redusert risikoen på innskuddssiden gjennom å fastsette egen ramme for samlet innskudd fra Heimdal Eiendomsmegling.

EBK benyttes som finansieringskilde for boliglån og det er fastsatt ramme for maksimal andel av samlede personmarkedslån som kan overføres til Eika Boligkreditt samt krav til minimum portefølje som skal være klargjort for overføring til EBK. Vi er pr. i dag langt under maksnivå.

Banken har p.t. god tilgang til ordinære fremmedkapitalkilder (innskudd, innlån fra verdipapirmarkedet, innlån fra andre banker). Vi ser at banken har en god «standing» i markedet ut fra at banken får priser som er bedre enn det ratingen skulle tilsi, samt at det tar kort tid å skaffe obligasjonslån i størrelsesorden 150 – 200 mill.

Ramme for LCR

Banken har ved årsskiftet en LCR på 305%, mot et internt krav på 110. Banken skal ha til enhver tid ha en LCR som tilfredsstiller kravet fra myndighetene.

Ramme for NSFR

Banken har pr. dato en NSFR på 118 %. Banken skal ha til enhver tid ha en NSFR som tilfredsstiller kravet fra myndighetene. Banken har p.t. ikke satt en ramme for nivået på NSFR, men styret vil beslutte dette og eventuell tilpasning når myndighetene har fastsatt krav til NSFR i Norge.

Rammer for likviditetsindikator 1 og 2

Banken har pr dato en konsolidert likviditetsindikator 1 på 108 og en likviditetsindikator 2 på 115. Dette er over nivået på henholdsvis 106 og 111 som er satt som mål for banken.

STRESSTESTING AV BANKENS LIKVIDITETSRISIKO

Banken gjennomfører kvartalsvis stresstest av likviditet og det er satt et minstekrav til overlevelsestid på 6 mnd. uten ny ekstern finansiering i et stressscenario som er en kombinasjon av en generell krise og en bankspesifikk krise. Det er heller ikke hensyntatt at tiltak i beredskapsplan er satt i verk.

Bankens beredskapsplan for likviditetskriser er et vedlegg til bankens likviditetspolicy. Planen inneholder konkrete tiltak som skal igangsettes i en krisesituasjon for banken, og mulig likviditetsinngang knyttet til tiltakene er beskrevet med kilde og beløp.

Nedenfor vises bankens faktiske eksponering og rammer per 31.12.2019

Likviditetsrisiko		
Stresstest likviditet	31.12.2019	Ramme
Antall mnd. mulig drift uten ekstern finansiering ved stress	✓ 12,0	6
Likviditetsbeholdning	✓ 1.238	705
Låneadgang Norges Bank	✓ 208	150
Innskudd / utlån	31.12.2019	Min.krav
Innskuddsdekning	✗ 68 %	70 %
Innskuddsdekning II	✓ 55 %	55 %
Største innskudd	31.12.2019	Ramme (Mkr)
- Det største innskudd (5%)	✓ 107	267
- De 10 største innskudd (20%)	✓ 831	1.069
- De 20 største innskudd (30%)	✓ 1.249	1.603
Forfall på funding i forhold til FVK	31.12.2019	Ramme
Langsiktig obl. funding	✓ 83 %	75 %
Forfall obl.funding innenfor 1 år (10%)	✓ 601	899
Forfall innenfor neste kvartal	✓ 201	450
Snitt løpetid funding	✓ 2,1	2-3
Netto marginal funding	✓ -13 %	5 %
Fremmedfinansiering	✓ 28 %	35 %
Likviditetsindikatorer	31.12.2019	Ramme
Liquidity Coverage Ratio (LCR)	✓ 305 %	110 %
Likv.ind. 1 inkl EBK	✓ 108 %	106 %
Likv.ind. 2 inkl EBK	✓ 115 %	111 %
Kortsiktig trekkrett i DNB	✓ 3 %	3 %

Bankens likviditetssituasjon er god og den faktiske likviditetssituasjonen er innenfor vedtatte rammer.

Det vurderes at eventuelle svakheter i likviditetsstyring eller økt likviditetsrisiko, dvs. risiko for at banken ikke får ny finansiering/refinansiering er den største risikoen for en bank og som kan medføre at banken må sette i verk beredskapsplaner eller i verste fall stanse all normal drift. Derfor har oppfølging av tilstrekkelig og god kvalitet på likviditet en høy prioritet i banken. Kvalitet og sikkerhet på likviditet prioriteres i stedet for avkastning. Omdømmerisikoen er sterkt knyttet til likviditetsrisikoen og blir også prioritert.

7.3.3 MARKEDSRISIKO

Bankens policy for markedsrisiko fastsetter rammer for tillatte instrumenter, renterisiko og valutarisiko. Disse er basert på vedtatt risikotoleranse og overordnet strategi for markedsområdet. Risikoen styres i tillegg gjennom etablerte rutiner og retningslinjer.

Bankens markedsrisiko skal være lav. Banken har i sin markedspolicy etablert rammer basert på vedtatt risikotoleranse og overordnet strategi for markedsområdet. Her fastsettes rammer for tillatte instrumenter, renterisiko og valutarisiko. Banken har små eller ingen rammer for investeringer med høy risiko. Hele rammen kan benyttes til plasseringer i OMF, fylkeskommunale- eller statspapirer. Det kan plasseres uten begrensning i korte norske statspapirer.

Nedenfor vises bankens faktiske eksponering og rammer per 31.12.2019

Markedsrisiko		
Portefølgestørrelser	31.12.2019	Ramme (Mkr)
Aksjer og egenkapitalbevis	✓ 1,0	10
Enkeltplassering i aksjer/egenkapitalbevis	✓ 1,0	2
Ansvarlig lån/fondsobligasjoner tot. port.	✓ 0,0	0
Enkeltplassering i ansv.lån/fondsobl.	✓ 0,0	0
Durasjon	✓ 0,2	1
Pengemarkedsfond (max pr. fond)	✓ 75,7	80
Eksponering pr. låntaker (obl. porteføljen)	OK	-

7.3.4 OPERASJONELL RISIKO

Bankens strategi for operasjonell risiko fastsetter nivået for operasjonell risiko. Risikotoleransen er moderat. Banken skal innrette virksomheten slik at den i størst mulig grad unngår store tap knyttet til operasjonelle hendelser. Det er ikke registrert hendelser eller kundeklager som medfører vesentlige økonomiske tap siste år.

7.3.5 STRATEGISK RISIKO

Banken har strategisk eierskap i Eika Gruppen AS og Eika Boligkreditt AS, i lag med 64 andre selvstendige banker. Eierskapet medfører direkte fradrag i ansvarlig kapital pga at investeringene overstiger 10% av bankens rene kjernekapital.

Banken har i tillegg strategisk eierskap i Heimdal Eiendomsmegling AS og Melhus Regnskap AS. Eierandelen i Heimdal Eiendomsmegling AS er 41,45%.

7.5 Mål på kapitaldekning

Med bakgrunn i dette har styret vedtatt minimumsmål for både ren kjernekapital, kjernekapital og ansvarlig kapital for de kommende tre år. Minimumsmålene er slik at banken har en tilfredsstillende margin ned mot summen av pilar 1 krav, internt beregnet pilar 2 tillegg og samlede bufferkrav. I tillegg må banken hensynta det som antas å være markedets forventning til kapitalnivå.

Bankens minimumsmål er vist i tabellen nedenfor (konsolidert):

	Myndighets- krav pr 31.12.2019*	Bankens interne mål	Bankens kapitaldekning pr. 2019
Ren kjernekapital (eierbeviskapital og tilbakeholdt overskudd)	14,8%	16,4%	17,6%
Ansvarlig kapital (Ren kjernekapital med tillegg av fondsobligasjoner og ansvarlig lån)	18,3%	19,9%	22,9%

** Inkludert i myndighetskravene er en motsyklisk kapitalbuffer på maksimalt nivå som utgjør 2,5% fra og med 31.12.2019. Gjeldende Pilar 2-tillegg pr. 31.12.19 for morbank var fastsatt av Finanstilsynet den 21.11.2016 til 3,3%. Nytt konsolidert Pilar 2-tillegg er 02.03.20 fastsatt fra Finanstilsynet til 2,3%, dette er nå inkludert i myndighetskravet over.*